

δὲ σᾶς εἴπαν ψέματα εὔλογα καὶ πιστευτά· μόνο τὰ πιστευτὰ ψέταιμα εἰν' ἐπικίνδυνα. Τὰ παιδιά – καὶ σ' αὐτὸ φταῖτε σεῖς, καὶ φταίει προπάντων τ' ὄνομά σας – κυριεύθηκαν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ σᾶς ἐμπαίξουν.

"Ἐχετε δίκιο, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· Ἰσως φταίει τ' ὄνομά μου ποὺ εἶναι, γιὰ τὰ φυσιολογικὰ αὐτιά, ἀνοικονόμητο. 'Ωστόσο, δὲ ν πρόκειται νὰ τὸ ἀλλάξω. "Οταν παράτησα ὄριστικὰ τὴν κορυφή μου, πῆρα τὴν ἀπόφαση ν' ἀλλάξω τὸν ἔαυτό μου, δχι τ' ὄνομά μου. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, ὅμως, μιὰ τελευταία λέξη: Τὰ παιδιά δὲν ἔπαψαν νὰ λένε ψέματα καὶ δὲ μετάνοιωσαν ἐπειδὴ τ' ἀγριοκοιτάξατε σεῖς. Κάτι ἄλλο σημειώθηκε μέσα τους ποὺ δὲ θὰ τὸ καταλάβετε ποτέ σας. 'Εγὼ δὲ ν θ' ἀγριοκοιτάξω ποτὲ ὄσους μ' ἐμπαίζουν. 'Η πρώτη ἀλήθεια ποὺ ἔμαθα σήμερα εἶναι ἡ ἑξῆς: ὅτι πρέπει ν' ἀγαπᾶς ὄσους σ' ἐμπαίζουν. "Ισως αὖτις μάθω μιὰ δεύτερη ποὺ θὰ λέει: ὅτι πρέπει ν' ἀγαπᾶς καὶ ὄσους σὲ ραπίζουν. Καὶ Ἰσως μιὰ μέρα θὰ μάθω καὶ τὴν ἔσχατη ἀλήθεια ποὺ θὰ λέει: ὅτι πρέπει ν' ἀγαπᾶς καὶ ὄσους σὲ σταυρώνουν.

Τέτοια λόγια εἴπε ὁ Ζαρατούστρας· καὶ γύρισε τὴν πλάτη του στὸ διευθυντή καὶ προχώρησε.

9

Βγαίνοντας ὁ Ζαρατούστρας στὸ δρόμο, ἀρχισε νὰ περπατᾷει χωρὶς νὰ προσέχει κανέναν. Πρόσεξε, ὅμως, τὸν ἔαυτό του· καὶ εἴπε στὸν ἔαυτό του:

Πρέπει νὰ βρῶ ἄλλο ἐπάγγελμα γιὰ νὰ ζήσω. Τὸ νὰσαι δάσκαλος δὲν εἰν' ἐπάγγελμα· εἶναι ἔργο, εἶναι ἀποστολή. Καὶ γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν εἶμαι ἀκόμα ὥριμος. "Ωσπου νὰ ὥριμάσω ὃς δάσκαλος, πρέπει νὰ κάμω κάτι ἀπλὸ ποὺ νὰ κουράζει τὸ σῶμα καὶ δχι τὴ σκέψη· πρέπει νὰ δουλέψω μὲ τὰ χέρια μου. 'Απ' ὅλες τὶς τέχνες, ἡ πιὸ ἀπλὴ – τὴν ἔμαθα, ἄλλωστε, καὶ στὶς ὁδοιπορίες μου – εἶναι ἡ τέχνη τοῦ σκηνοποιοῦ. Θὰ γίνω σκηνοποιός· θὰ ράβω σκηνές. Καὶ χρειάζονται σκηνὲς γιὰ ὄσους εἶναι ἀστεγοι. Λένε ὅτι κάποιος – δὲ θυμᾶμαι τ' ὄνομά του – ἔραβε σκηνὲς γιὰ νὰ κερδίζει τὸ ψωμί του, ἀν καὶ ἦταν ἡ δη δάσκαλος κ' οἱ φίλοι του ἦταν πρόθυμοι νὰ τὸν συντηροῦν. "Ηθελε, ὅμως, νὰ αἰσθάνεται ὅτι κάτι ἀξίζει ἡ παρουσία του καὶ μέσ' στὴν καθημερινὴ ζωή. Δὲν εἶναι τόσο μικρή ἡ καθημερινὴ ζωὴ ὃσο εἶχα πιστέψει

ἄλλοτε. Πρέπει νὰ γίνω ἄξιος τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Πρέπει νὰ ράψω σκηνὲς ὅχι γιὰ τὸν ἑαυτό μου, ὅπως τόκανα ἄλλοτε στὶς ὁδοιπορίες μου, ἀλλὰ γιὰ τοὺς ἄλλους, γιὰ τοὺς ἄγνωστους, γιὰ τοὺς ἀστεγους ποὺ δὲ θὰ τοὺς γνωρίσω ποτέ μου καὶ δὲ θὰ μοῦ ποῦν ποτὲ εὐχαριστῶ. "Ἐτσι θὰ γίνω χρήσιμος στοὺς ἄγνωστους· θὰ ξέρω ὅτι ὡφέλησα ὅσους δὲ γνωρίζω· καὶ θὰ μ' ἔχουν ὡφελήσει κ' ἐκεῖνοι χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζουν· γιατὶ θὰ κερδίζω τὸ ψωμί μου ὡφελώντας τους. Θὰ ξιφλήσω μάλιστα καὶ τὸ λογαριασμὸν τοῦ Πέρ Γκύντ. Πουλώντας νέγρους στὴν Καρολίνα, δὲ μπόρεσε ὁ πλούσιος Πέρ Γκύντ νὰ τὸν ξιφλήσει· ἐγὼ θὰ τὸν ξιφλήσω ράβοντας σκηνές.

Τέτοια λόγια εἶπε ὁ Ζαρατούστρας στὸν ἑαυτό του καὶ προχώρησε. Δὲ χρειάστηκε νὰ προχωρήσει πολὺ καὶ βρέθηκε μπροστὰ σ' ἕνα ἔργαστήριο κατασκευῆς σκηνῶν. Μόλις μπῆκε, τοῦδωσαν ἀμέσως δουλειά. Τὸν τελευταῖο καιρὸν εἶχαν γίνει πολλοὶ καὶ καταστρεπτικοὶ σεισμοί· κ' ἡ ζήτηση εἰδικευμένων σκηνοποιῶν ἦταν μεγάλη. 'Ο Ζαρατούστρας παραξενεύθηκε ποὺ ἡ βουή τῶν φοβερῶν σεισμῶν δὲν εἶχε φτάσει ως τὴν κορυφὴν του. Καὶ εἶπε στὸν ἑαυτό του: Μήπως δὲν ἔφτανε ως ἐμένα ἡ μοῖρα τῶν ἀνθρώπων; Τόσο πολὺ μὲ εἶχαν οἱ ἀνθρωποι ἀγνοήσει ποὺ δὲν καταδέχονταν νὰ μὲ πληροφορήσουν οὔτε γιὰ τὴ δυστυχία τους; Τί τοὺς εἶχα κάμει καὶ μὲ ὀγκόησαν τόσο; Κ' ἐνῶ ἔλεγε τὰ λόγια αὐτὰ στὸν ἑαυτό του, εἶχε ἀρχίσει ὁ Ζαρατούστρας νὰ ράβει σκηνές. 'Η δουλειά του ἦταν τέτοια ποὺ δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ σκέπτεται. Σκεπτόταν μάλιστα ἀκόμα καθαρότερα, ὅταν τὰ χέρια του ἦταν ἀπασχολημένα. 'Η συνειδητοποίηση τοῦ ἑαυτοῦ του — τοῦ ἀπλοῦ καὶ πραγματικοῦ, ἐκείνου τοῦ ἑαυτοῦ του ποὺ πλάστης του ἦταν ὁ Θεὸς — συμπληρώθηκε ἀνετα, ἀβίαστα καὶ αὐτόματα ὅσο διύλευε μὲ τὰ χέρια του ράβοντας σκηνές.

Πλάδι του διύλευε ἔνας ἔργατης ποὺ δὲ φαινόταν διόλου εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν τύχη του καὶ τὴ δουλειά του. 'Ο Ζαρατούστρας τὸ κατάλαβε· καὶ λέει στὸν ἔργατη:

Ξέρω καλὰ τί σκέπτεσαι· ἔχεις ἀδικηθεῖ ἀπὸ τὴν τύχη.

"Οχι ἀπὸ τὴν τύχη, τοῦ ἀπαντάει ὁ ἔργατης· ἔχω ἀδικηθεῖ ἀπὸ τὴν κοινωνία.

Ποιὰ εἰν' ἡ κοινωνία; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας· ἐγὼ δὲ βλέπω παρὰ μόνο ἀνθρώπους· δὲ βλέπω τὴν κοινωνία.

Τὴν κοινωνία δὲν τὴ βλέπω οὔτ' ἐγώ, τοῦ λέει ὁ ἔργατη·

ἀλλὰ μὲ ἀδικεῖ χωρὶς νὰ τὴ βλέπω· εἰν’ ἔνα τέρας ἀθέατο.
Αὐτὸ ποὺ μοῦ λὲς εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον, παρατήρησε τότε
ὁ Ζαρατούστρας· πές μου περισσότερα γι’ αὐτὸ τὸ τέρας· ἔχει
κέρατα; "Ἔχει οὔρα;

Σοῦ εἶπα ὅτι τὸ τέρας εἶναι ἀθέατο, τοῦ λέει ὁ ἐργάτης· πῶς
θὲς λοιπὸν νὰ ξέρω ἂν ἔχει κέρατα καὶ οὔρα; 'Εγὼ ξέρω μόνο
πῶς μὲ ἀδικεῖ.

Καὶ γιατί τάχα σὲ ἀδικεῖ; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας·
σ’ ἔχει βάλει στὸ μάτι; "Ἔχει προσωπικὰ μαζί σου; Καὶ κάτι
ἄλλο θάθελα νὰ μάθω, γιατὶ εἴμαι πρωτόβγαλτος στὴ ζωὴ:
"Αν δὲν ἀδικοῦσε ἡ κοινωνία ἐσένα καὶ, ἀντίθετα, σὲ χάιδευε καὶ
σ’ εὔνοοῦσε, δὲν θ’ ἀδικοῦσε ἄλλον στὴ θέση σου;

Δὲν ξέρω, τοῦ ἀπαντάει ὁ ἐργάτης· μιλᾶς πολὺ παράξενα καὶ
μὲ μπερδεύεις. 'Εγὼ ξέρω μόνο πῶς εἴμαι ἀδικημένος καὶ θέλω
νὰ ἐκδικηθῶ τὴν κοινωνία· τὴ μισῶ τὴν κοινωνία.

'Αφοῦ εἰν’ ἀθέατη, πῶς θὰ τὴ βρεῖς γιὰ νὰ μπορέσεις νὰ τὴν
ἐκδικηθεῖς; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Θὰ ἐκδικηθῶ ἔκείνους ποὺ εὔνοοῦνται ἀπὸ τὴν κοινωνία,
ἀπαντάει ὁ ἐργάτης· ἀφοῦ δὲ μπορῶ νὰ βρῶ τὴν ἴδια, νὰ τὴν ἀρ-
πάξω στὰ χέρια μου καὶ νὰ τὴν τρίξω, θὰ ἐκδικηθῶ αὐτούς.

Δὲν πεθαίνουν, τάχα, κι’ αὐτοί, ὅπως πεθαίνεις κ’ ἐσύ; —
τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας· στὸ θάνατο ποὺ εἶναι τὸ τέρμα τοῦ
δρόμου ὅλων μας, τί διαφορὰ ὑπάρχει ἀνάμεσα σὲ σένα καὶ σ’
αὐτούς;

Δὲ μὲ νοιάζει ὁ θάνατος· μὲ νοιάζει ἡ ζωὴ, ἀπαντάει ὁ ἐργάτης.

"Ισως νάχεις δίκιο, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· ἐγὼ δὲν ξέρω
ἀπ’ αὐτά, γι’ αὐτὸ καὶ ρωτάω· ὡστόσο, ἔχω τὸ αἴσθημα πῶς ἂν
δὲ φταῖς ἐσύ ποὺ ἀδικεῖσαι, δὲ θὰ πρέπει νὰ φταῖνε κ’ ἐκεῖνοι ποὺ
εὔνοοῦνται. "Αν ἥσουν στὴ θέση τους, θάταν αὐτοὶ στὴ θέση σου.
Μπορεῖ, τάχα, νὰ διευθύνουν ὅλοι καὶ νὰ μὴν εἶναι κανένας ὁ
ἐκτελεστὴς ἢ νὰ ἐκτελοῦν καὶ νὰ ὑπακούουν ὅλοι χωρὶς νὰ διευ-
θύνει καὶ νὰ διατάζει κανένας;

Δὲ μ’ ἐνδιαφέρει νὰ βρῶ τὴν ἀλήθεια, τοῦ ἀπαντάει ὁ ἐργά-
της· μ’ ἐνδιαφέρει νὰ λυτρωθῶ ἀπὸ τὴν ἀδικία· αὐτὸ μοῦ φτάνει.
"Η ζωὴ μου εἶναι ἀνυπόφορη· κι’ ὅμως δὲν τὴ βαρέθηκα· ἂν
εἶναι τὸ ψωμί μου λίγο καὶ πικρό, μοῦ τὸ γλυκαίνει ὁ πόθος νὰ
ἐκδικηθῶ τὴν κοινωνία στὸ πρόσωπο ἐκείνων ποὺ εἰν’ εὔτυχι-
σμένοι.

Σὲ καταλαβαίνω ὡς ἔνα σημεῖο· εἶναι κι' αὐτὸς ἔνας σκοπὸς ζωῆς, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· κι' ἀφοῦ σὲ κρατάει στὰ πόδια σου ὁ σκοπὸς αὐτὸς καὶ σὲ κάνει νὰ θέλεις νὰ ζεῖς, δὲ μπορῶ νὰ πῶ πώς εἶναι κακός· δὲν εἶναι οὕτε καλός, οὕτε κακός· σοῦ εἶναι ἀπλούστατα ἀναγκαῖος. 'Ωστόσο, ἔξακολουθῶ νᾶχω τὶς ἀπορίες μου· λέεις νὰναι εὔτυχισμένοι ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ στὸ πρόσωπό τους ζητᾶς νὰ ἐκδικηθεῖς τὴν κοινωνία;

"Ἐχουν ὅλα τὰ μέσα για τὸν αὐτὸν εὔτυχισμένοι, ἀπαντάει ὁ ἐργάτης· ἔμένα, ἀντίθετα, μοῦ λείπουν ὅλα τὰ μέσα τῆς εὔτυχίας.

'Αφοῦ σοῦ κάνει καλό, ἀγαπητέ μου φίλε, μίσησε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· δὲν ἔχει ἡ σκέψη μου τὴν δύναμη νὰ σ' ἐμποδίσει· δὲν εἴμαι ἄκομα ὕριμος γιὰ τὸ ἔργο μου. Πρὶν σοῦ πῶ νὰ πάψεις νὰ μισεῖς, πρέπει ν' ἀγαπήσω τὴν καρδιά σου ποὺ μισεῖ, τὴν βασανισμένη σου καρδιά ποὺ δὲ γνωρίζει ἄλλη ἐκλογὴ ἀπὸ τὸ μῆσος. Δὲν τὴν ζητᾶνε, ἄλλωστε, τὴν ἀγάπη σου ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ ἔσύ μισεῖς· σὲ ἀγνοοῦν, κι' αὐτὸς εἶναι χειρότερο ἀπὸ τὸ μῆσος ποὺ τρέφεις ἔσύ για τὸν αὐτούς. Θὰ ρθεῖ ἡ μέρα ποὺ θὰ τὰ ποῦμε πάλι· καὶ τότε μπορεῖ νᾶχει συμβεῖ μέσα μου κάτι μεγάλο ποὺ τὸ περιμένω νὰ συμβεῖ καὶ ποὺ θὰ μοῦ δώσει τὸ δικαίωμα νὰ σοῦ πῶ νὰ πάψεις νὰ μισεῖς.

Εἶσαι περίεργος τύπος, τοῦ λέει ὁ ἐργάτης· μοῦ μιλᾶς μ' ἔναν τρόπο ποὺ δὲν ἄκουσα ποτέ μου ὡς τώρα. Ποιός εἶσαι; Καὶ τί ζητᾶς ἐδῶ; "Ολοι οἱ ἄλλοι, ἐδῶ μέσα, εἴμαστε οἱ ἴδιοι· μοιάζουμε σχεδὸν καὶ στὸ πρόσωπο. 'Εσύ εἶσαι ἄλλιώτικος.

Δὲ θέλω νᾶμαι ἄλλιώτικος, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· θέλω νᾶμαι ὅπως εἶστε ὅλοι σας· ἴδιος μὲ σας ὅλους ποὺ εἶστε ἴδιοι μεταξύ σας. Δὲ μ' ἀρέσει ποὺ μὲ ρωτᾶς ποιός είμαι· θάθελα νᾶμαι ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι.

Καὶ εἶπε μέσα του ὁ Ζαρατούστρας: Μὲ κατάλαβε κι' αὐτός· οἱ δεκατρεῖς μέρες καὶ τριανταεννιάτη νύχτες ποὺ πέρασα στὴν οὐδέτερη ζώνη τοῦ κόσμου δὲν ἄρκεσαν, ὅπως φαίνεται, γιὰ νὰ λείψει ἀπὸ πάνω μου κάθε σημάδι ποὺ θυμίζει τὴν κορυφή μου.

Καὶ πρόσθεσε ὁ Ζαρατούστρας, μιλώντας στὸν ἐργάτη: Μιὰ κακὴ συνήθεια μὲ κάνει, ἵσως, νὰ μιλάω παράξενα· δὲν είμαι, ὅμως, ἄλλιώτικος ἀπὸ σένα. Πλάσμα τοῦ Θεοῦ είμαι κ' ἔγω, ὅπως εἶσαι κ' ἔσύ.

'Εγὼ δὲν ξέρω ἃν είμαι πλάσμα τοῦ Θεοῦ, τοῦ λέει ὁ ἐργάτης, γιατὶ δὲν ξέρω ἃν ὑπάρχει Θεός. Πῶς μπορεῖ ὁ Θεός — ἀν πραγ-

ματικὰ ὑπάρχει — νῦν ἀφήνει τὸ πλάσμα του νὰ βασανίζεται, ὅπως βασανίζομαι ἐγώ ;

Ποιός ξέρει, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· μπορεῖ νάναι ἀνίσχυρος ὁ Θεὸς νὰ βιοθήσει τὰ πλάσματά του ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ γεννιοῦνται ὧς τὴν ὥρα ποὺ πεθαίνουν. Ἰσως ἡ παντοδυναμία του νὰ ἐκδηλώνεται πρὶν γεννηθοῦμε καὶ ἀφοῦ πεθάνουμε.

‘Η θρησκεία σου μοῦ εἶναι ἀκατάληπτη, τοῦ λέει ὁ ἔργατης· δὲν εἶμαι ἄγραμματος· ὥστόσο, δὲν καταλαβαίνω τὰ ὅσα λέεις.

Κάθε θρησκεία εἶναι ἀκατάληπτη, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· τώρα ποὺ ἀρχίζω νὰ πιστεύω, πιαύω νὰ ἐρευνῶ. Κάποτε ἔλεγα πώς ὁ Θεὸς πέθανε. Σάμπως εἶχα ἴδει, τότε, τὸ Θεὸ πεθαμένο; Ὁπως δὲν τὸν ἔχω ἴδει ζωντανό, ἔτσι δὲν τὸν εἶχα ἴδει καὶ πεθαμένο. Ἐχω, μάλιστα, τὸ αἰσθημα πώς ἡ ἀθεϊα εἶναι πιὸ ἀκατάληπτη ἀπὸ τὴ θρησκεία.

Ἐμένα δὲ μ' ἐνδιαφέρει οὔτε ἡ θρησκεία, οὔτε ἡ ἀθεϊα, λέει ὁ ἔργατης· ἐμένα μ' ἐνδιαφέρει ὁ ἀνθρωπος ποὺ βασανίζεται. Ἀν πῶ πώς φταίει ὁ Θεός, ποὺ νὰ τὸν βρῶ γιὰ νὰ τοῦ ζητήσω τὸ λόγο; Γι' αὐτὸ προτιμάω νὰ λέω πώς φταίνε οἱ εύτυχισμένοι· αὐτοὺς τοὺς βλέπω καί, ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα, μπορῶ νὰ τοὺς τιμωρήσω.

Κι' ἀν λείψει ἀπὸ τὸν κόσμο ἡ εύτυχία, θὰ λείψει, λέσ, καὶ ἡ δυστυχία μαζί της; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Θὰ λείψει, ἀπαντάει ὁ ἔργατης, γιατί, ἀφοῦ κανένας πιὰ δὲθὰ ξέρει τί θὰ πεῖ εύτυχία, δὲθὰ ξέρει κανένας καὶ τί θὰ πεῖ δυστυχία.

Αὕτη εἶναι μιὰ καλὴ σκέψη, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· ἀλλὰ θέλει κάποιο δούλεμα. Θὰ τὴν κρατήσω τὴ σκέψη σου καὶ κάποια μέρα μπορεῖ νὰ βρῶ τὸ δρόμο ποὺ πάει πέρ' ἀπ' αὐτήν. Σ' εύχαριστῶ, φίλε μου· σήμερα ἔμαθα ἀπὸ σένα ἀρκετά. Εἶμαι, ξέρεις, μαθητὴς ἀκόμα. Μὴν παραξενεύεσαι ποὺ λέω πώς εἶμαι πρωτόβγαλτος στὴ ζωή· μπορεῖ ἡ ἡλικία μου νάναι ὥριμη καὶ ἵσως ἀρκετὰ προχωρημένη, ἀλλὰ εἶχα χάσει τὴ μνήμη μου καὶ πρέπει νὰ τὰ ξαναμάθω ὅλα.

Τέτοια λόγια εἶπε ὁ Ζαρατούστρας καὶ ἐξακολούθησε νὰ δουλεύει σωπαίνοντας. Γιὰ κάμποση ὥρα, μάλιστα, εἶχε πάψει καὶ νὰ σκέπτεται.

Τ' ἀπόγευμα, προτοῦ βραδυάσει, ὁ Ζαρατούστρας περπατοῦσε πλάϊ στὸν ποταμό. Ποῦθε πηγάζει ὁ ποταμὸς αὐτός; — εἶπε στὸν ἑαυτό του μήπως πηγάζει ἀπὸ τὸ βουνό μου; Μήπως τροφοδοτοῦσα τὶς μεγάλες πεδιάδες μὲ τὸ κρύο καὶ καθαρὸ νερὸ τῆς ἀλήθειας χωρὶς νᾶχω ἐγὼ ὁ ἴδιος συλλάβει τὴν ἀλήθεια καὶ δοκιμάσει τὸ νερὸ αὐτό; "Οχι· πηγὴς γιὰ ἔνα τέτοιο μεγάλῳ ποτάμῳ δὲν εἶχα στὸ βουνό μου· θὰ ὑπάρχουν, φαίνεται, κι' ἄλλα βουνὰ στὸν κόσμο.¹ Ή πρώτη κιόλας ἡμέρα ποὺ πέρασα στὶς μεγάλες πεδιάδες μοῦ δείχνει ὅτι δὲν εἶναι οἱ μεγάλες πεδιάδες ὅπως τὶς φαντάστηκα, ἀπέραντες καὶ μονότονες. Πέρ' ἀπὸ τὸ βουνό μου ὑπάρχουν, βέβαια, πεδιάδες ὑπάρχουν, ὅμως, κι' ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα: ὑπάρχουν ὅμορφες μικρὲς κοιλάδες, ὑπάρχουν λόφοι καὶ βουνὰ ποὺ διακόπτουν τὴ μονοτονία, ὑπάρχουν ποταμοὶ καὶ χείμαρροι, ὑπάρχουν νησιὰ καὶ λίμνες, ὑπάρχουν πλῆθος τοπία καὶ τοποθεσίες. Πῶς δὲν τὰ εἶχα ἵδεῖ ὅλ' αὐτὰ ὅσες φορὲς κατέβαινα ἄλλοτε ἀπὸ τὴ σπηλιὰ καὶ τὴν κορυφὴ μου; Σήμερα — ἡ μᾶλλον ἀπὸ χτές τ' ἀπόγευμα ποὺ βγῆκα ἀπὸ τὴν οὐδέτερη ζώνη τοῦ κόσμου — εἶδα κιόλας ἀπ' ὅλα. "Αλλοτε δὲν τὰβλεπτα ὅσα εἶδα ἀπὸ χτές τ' ἀπόγευμα. Φαίνεται ὅτι ἄλλοτε, κατεβαίνοντας ἀπὸ τὴν κορυφὴ μου, ἔβλεπτα μόνο τὸν ἑαυτό μου· καὶ βλέποντας τὸ μονότονο ἑαυτό μου, νόμιζα — πέφτοντας θῦμα μιᾶς ὀφθαλμαπάτης — ὅτι μονότονα ἦταν ὅσα ἦταν γύρω μου, ἐνῶ μονότονα ἦταν μόνον ὅσα ἦταν μέσα μου. Μόνο ἀπὸ χτές τ' ἀπόγευμα ἀρχισα νὰ βλέπω γύρω μου ὅσα δὲν εἶναι ὁ ἑαυτός μου· κ' ἔτσι ἀρχίζω νὰ γνωρίζω καὶ τὸν ἀληθινὸν ἑαυτό μου. Φαίνεται ὅτι ὑπάρχουμε ὡς ἀνθρωποι ἀπόξω πρὸς τὰ μέσα καὶ ὅχι ἀπὸ μέσα πρὸς τὰ ἔξω. "Ας εἶναι· βρίσκομαι ἀκόμα στὰ πρῶτα βήματα τῆς μαθητείας μου. Ποιός ξέρει πόσα ἀκόμα ἔχω νὰ ιδῶ καὶ νὰ μάθω! Ποιός ξέρει πόσες ἀκόμα φορὲς θὰ διαψευσθῶ· θ' ἀρχίσω ἵσως νὰ πείθομαι ὅτι εἴμαι κάποιος καὶ ὅτι κάτι ἀξίζω τὴν ὥρα ἀκριβῶς ποὺ θὰ διαψεύδομαι καὶ ποὺ θὰ βλέπω ὅτι μόνος μου δὲν είμαι τίποτε.

Κι' ὁ Ζαρατούστρας ἔξακολούθησε νὰ περπατάει πλάϊ στὸν ποταμὸ ποὺ ἔκοβε τὴ μεγάλη πολιτεία στὰ δυό. Νάναι, τάχα, ὁ Εύφρατης ὁ ποταμὸς αὐτός; — εἶπε μέσα του ὁ Ζαρατούστρας· ἡ μήπως εἶναι ὁ Δούναβις; Χωρίζει, τάχα, τὴν Ἀνατολὴ ἀπὸ τὴ Δύση ἡ τὸ Βορρᾶ ἀπὸ τὸ Νότο; Χωρίζει, τάχα, τοὺς Βαρ-

βάρους ἀπὸ τὴν Ρώμην ἢ χωρίζει τοὺς ἴδιους ἀπὸ τοὺς ἴδιους ; Δὲν ἔχω ἀκόμα καλὰ - καλὰ προσανατολισθεῖ. Δὲν ξέρω ἀκόμα κατὰ ποῦ πέφτει ἡ Ἀνατολὴ ἢ ἡ Δύση, ὁ Βορρᾶς ἢ ὁ Νότος ! Δὲν ξέρω κατὰ ποῦ πέφτει ὁ κόσμος τῶν βαρβάρων καὶ τὸ ρωμαϊκὸν κράτος ! Εἴδα τὸν ἥλιον νὰ βγαίνει ἀπὸ κάπου καὶ δὲ μπορῶ τὴν στιγμὴν τούτην νὰ θυμηθῶ ἀπὸ ποῦ βγῆκε. Στὶς μεγάλες πολιτεῖς χάνεσαι εὔκολα καὶ χάνεις τὸν προσανατολισμόν σου. Καὶ ἡ μέρα εἶναι μεγάλη· ὁ ἥλιος βρίσκεται ἀκόμα ψηλά· δὲ βλέπω ἀκόμα κατὰ ποῦ γέρνει.

Γιὰ μιὰ στιγμὴν φάνηκε τοῦ Ζαρατούστρας ὅτι εἶδε ἐναντίον παλιὸν γνωστό του, τὸν πιὸ ἄσχημο ἄνθρωπο τοῦ κόσμου.

Δὲν εἶστε σεῖς ; — τοῦ λέει σταματώντας τὸν ἀπότομα.

Ποιός νάμαι ἐγώ ; — τὸν ρωτάει ὁ τυχαῖος διαβάτης ποὺ βρέθηκε μπροστά του.

Δὲν ξέρω πῶς νὰ σᾶς τὸ πῶς, κύριε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· εἶχα τὴν ἐντύπωσην — κ' ἔξακολουθῶν νὰ τὴν ἔχω — ὅτι εἶστε ἐκεῖνος ποὺ νομίζω ὅτι εἶστε !

Πλανᾶσθε, κύριε, τοῦ λέει ὁ τυχαῖος διαβάτης· τί σᾶς φταίω καὶ μὲ καθυστερεῖτε ; Περπατώντας, ἔχω κάποιο σκοπό· ἡ καθυστέρηση μπορεῖ νὰ σημάνει τὴν ματαίωση τοῦ σκοποῦ μου. Ἀφίστε με νὰ προχωρήσω.

Καὶ ὅμως εἶμαι βέβαιος πώς εἶστε ἐκεῖνος ποὺ εἶστε, τοῦ λέει μὲ κάποιο πεῖσμα ὁ Ζαρατούστρας.

“Οχι, κύριε, εἶμαι κάποιος ἄλλος, παρατήρησε μὲ ἔντονο ἐκνευρισμὸν ὁ τυχαῖος διαβάτης· ἀφοῦ, ὅμως, ἐπιμένετε, πεῖτε μου ποιός νομίζετε πώς εἶμαι ;

Λυπᾶμαι ποὺ θὰ σᾶς λυπήσω, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· γιὰ μένα, ὅμως, εἶναι τίτλος εὐγενείας αὐτὸν ποὺ θὰ σᾶς πῶς εἶστε. Δὲν εἶστε σεῖς, κύριε, ὁ πιὸ ἄσχημος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ;

“Ο τυχαῖος διαβάτης, ἀντὶ νὰ θυμώσει, γέλασε μὲ τὴν καρδιά του. Καὶ εἶπε στὸν Ζαρατούστρα: Πηγαίνετε νὰ κοιταχτεῖτε σὲ ὄφθαλμίατρο. ’Ε μέν α βλέπετε ἄσχημο ; ’Εγὼ εἶμαι χίλιες φορὲς ώραιότερος ἀπὸ σᾶς· δὲν εἶμαι μόνον ώραιότερος ἀπὸ σᾶς — δὲν ἔχω καν ἀνάγκη νὰ συγκριθῶ μαζί σας —, ἀλλὰ εἶμαι κι' ἀπὸ μονάχος μου ώραιός. Καὶ ξέρετε ποὺ πηγαίνω καὶ γιὰ ποιό σκοπὸν περπατάω ; Μὲ περιμένει μιὰ ὅμορφη κοπέλα, κ' ἡ καθυστέρηση ποὺ προκάλεσε τὴν περιττὴ συνάντησή μου μαζί σας μπορεῖ νὰ μοῦ στοιχίσει ἀκριβά· μπορεῖ νὰ ματαιωθεῖ ὁ σκοπός

ποὺ μὲ κάνει νὰ περπατάω μὲ τόση ἄνεση κ' εύκινησία. Τὸ καλὸ ποὺ σᾶς θέλω, πηγαίνετε σὲ ὄφθαλμίατρο.

‘Ο Ζαρατούστρας ἦταν παραπάνω ἀπὸ βέβαιος ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν ἄσχημος, πολὺ ἄσχημος. ‘Ωστόσο, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, ἀποφάσισε ν’ ἀκολουθήσει τὴ συμβουλὴ τοῦ τυχαίου αὐτοῦ διαβάτη καὶ νὰ πάει σὲ ὄφθαλμίατρο. Δὲ χρειάστηκε νὰ σταματήσει ἄλλον διαβάτη γιὰ νὰ ρωτήσει ποῦ θὰ μποροῦσε νὰ βρεῖ ἐναν ὄφθαλμίατρο, γιατί, ἀπομακρύνοντας τὰ βήματά του ἀπὸ τὴν ὅχθη τοῦ πποταμοῦ καὶ μπαίνοντας σὲ μιὰ λεωφόρο, βρέθηκε μπροστὰ σ’ ἐνα σπίτι ποὺ στὴν εἰσοδό του γινόταν μὲ μεγάλα καὶ ἀνάγλυφα γράμματα ἢ διαφήμιση ἐνὸς ὄφθαλμίατρου· κάτω ἀπὸ τ’ ὃνομα τοῦ γιατροῦ εἶχαν παραταχθεῖ οἱ τίτλοι του· ἔτσι διάβασε ὁ Ζαρατούστρας ποὺ εἶχε σπουδάσει ὁ γιατρός, πλαϊ σὲ ποιούς μεγάλους εἰδικούς εἶχε κάνει βοηθὸς καὶ σὲ ποιά νοσοκομεῖα εἶχε ἐργασθεῖ.

Στὴν αἴθουσα ἀναμονῆς τοῦ ἰατρείου, ὁ Ζαρατούστρας εἶδε νὰ κάθονται δυὸς ἄνθρωποι. ‘Ο ἐνας τὸν κοίταξε καλὰ καὶ ἐπίμονα στὰ μάτια, ἐνῶ ὁ ἄλλος δὲν πρέσεξε τὴν παρουσία του. Αὐτὸς θάναι τυφλός, σκέφθηκε ὁ Ζαρατούστρας· καὶ πῆρε θέση ἀνάμεσά τους.

Λυπᾶμαι ὅτι δὲν εἶστε σὲ θέση νὰ μὲ προσέξετε, λέει ὁ Ζαρατούστρας στὸν ἄνθρωπο ἀριστερά του ποὺ εἶχε βυθισθεῖ στὸν ἑαυτό του· θάστε χωρὶς ἄλλο τυφλός.

Δὲν εἶμαι διόλου τυφλός, τοῦ ἀπαντάει ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἦταν ἀριστερά του καὶ ποὺ ἐξακολουθοῦσε νάχει κατεβασμένο τὸ κεφάλι καὶ δὲ σήκωσε κἄν τὰ μάτια του νὰ ἴδει τὸν Ζαρατούστρα.

Μὲ συγχωρεῖτε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· ἀφοῦ δὲ σᾶς ἔγινε ἀντιληπτὴ ἡ παρουσία μου, νόμισα πώς εἶστε τυφλός.

Νομίζετε ὅτι ἡ παρουσία σας εἶναι καλὰ καὶ σώνει ὄρατή σὲ ὅσους βλέπουν; — τὸν ρωτάει ὁ ἄνθρωπος ποὺ καθόταν ἀριστερά του· ὑπάρχουν γιὰ μένα ἄλλα πράγματα πολὺ πιὸ ὄρατὰ ἀπὸ σᾶς. ’Αφίστε με, παρακαλῶ, ἥσυχο.

Μὲ συγχωρεῖτε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· καὶ στράφηκε πρὸς τὸν ἄνθρωπο ποὺ καθόταν δεξιά του καὶ ποὺ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τὸν κοίταξε — κ’ ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν κοιτάζει — ἐπίμονα· κ’ ἐνῶ τὸν κοίταζε τὸν Ζαρατούστρα ὁ ἄνθρωπος αὐτός, χαμογελοῦσε γαλήνια καὶ ἀδιάκοπα.

Εὔχαριστῶ ποὺ ἐσεῖς μὲ προσέξατε, τοῦ λέει μὲ καλωσύνη

δ Ζαρατούστρας· είχα όνάγκη νά μέ προσέξει κάποιος...

Ναί, σᾶς πρόσεξα, κύριε, τοῦ λέει ὁ ἄνθρωπος ποὺ καθόταν δεξιά του· ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ μπήκατε, μοῦ ἐκάματε ἐντύπωση. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου σας εἰν' ἐνδιαφέροντα.

Σᾶς είμαι ίδιαίτερα ύποχρεωμένος, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· διαθέτε μεγάλη ὀξυδέρκεια. Μπορεῖ νά μὴν είμαι ωραῖος καὶ ἔπαψα ἀπὸ καιρὸ νάμαι νέος· ώστόσο, ἔχω κάποιο χαρακτήρα στὸ πρόσωπό μου.

Δὲν ξέρω ἂν είμαι ὀξυδερκής, τοῦ λέει ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἥταν δεξιά του· πάντως, είμαι πολὺ παρατηρητικός· ἔχω ἀσκηθεῖ πολὺ στὴ μελέτη τῆς φυσιογνωμίας τῶν ἀνθρώπων· καὶ δὲν πέφτω εύκολα ἔξω.

Καὶ τί βλέπετε σὲ μένα; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Βλέπω ὅτι προσπαθεῖτε τίμια νά γίνετε κάποιος, τοῦ ἀπαντάει ὁ ἄνθρωπος ποὺ καθόταν δεξιά του· οἱ γραμμὲς τοῦ προσώπου σας εἰναι δρόμοι ποὺ τραβᾶνε στὸν ἑαυτό σας· καὶ εἰναι γραμμὲς δύμαλές. Καὶ δὲν ἔχετε δίκιο λέγοντας ὅτι δὲν είστε ωραῖος. Βέβαιο εἰναι πάντως ὅτι δὲν είσθε ἄσχημος. Καὶ δὲν ἔχετε πάψει νά είστε ἀκόμα κάπως νέος· πάντως, δὲν είστε γέρος.

Μὲ κολακεύετε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· ἀφοῦ βλέπετε τόσο καλά, τί χρειάζεστε τὸν ὄφθαλμίατρό;

Είμαι τυφλός, τοῦ ἀπαντάει ὁ ἄνθρωπος ποὺ καθόταν δεξιά του· καὶ τὸ χαμόγελό του ἔγινε ἀκόμα πιὸ γαλήνιο.

Ο Ζαρατούστρας ἔμεινε ἐμβρόντητος. Λέτε τὴν ἀλήθεια; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Γιατί νὰ σᾶς πῶ ψέματα; — τοῦ λέει ὁ τυφλός· μὲ τὴν ἀλήθεια ζῶ ἀνετώτερα· ἡ ἀλήθεια μ' ἔχει ἀπαλλάξει ἀπὸ κάθε ἐλπίδα ποὺ μὲ ἀπασχολοῦσε μάταια. "Αν ἥρθα στὸ γιατρό, ἥρθα γιὰ νὰ ἐπικυρώσει καὶ πάλι τὴ βεβαιότητα ποὺ ἔχω ὅτι δὲ θὰ πάψω νάμαι τυφλός.

Πῶς μπορέσατε, κύριε — τὸν ρωτάει τότε ὁ Ζαρατούστρας — νὰ διακρίνετε τὸ πρόσωπό μου καὶ νὰ διαπιστώσετε τὰ χαρακτηριστικὰ του;

Διαισθάνθηκα ποιός είστε, τοῦ ἀπαντάει ὁ τυφλός· ἔμεῖς οἱ τυφλοὶ καταγόμαστε ὅλοι ἀπὸ τὸν Τειρεσία· βλέπουμε ὅσα δὲ βλέπουν οἱ ἄλλοι.

"Ωστε... δὲν είστε δυστυχής; — τὸν ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας μὲ θαυμασμό.

Θάμουν δυστυχής, τοῦ ἀπαντάει ὁ τυφλός, ὃν ζήλευα ὅσους βλέπουν. "Ἐπαψα, ὅμως, ἀπὸ καιρὸν νὰ ζηλεύω, ὃν καὶ ξέρω τί θὰ πεῖ νὰ μὴν εἶσαι τυφλός· δὲ γεννήθηκα τυφλός· ἡμουν κιόλας ἔφηβος ὅταν τυφλώθηκα. 'Αφότου ἐπαψα νὰ ζηλεύω ὅσους δὲν εἰναι τυφλοί, ἐπαψα καὶ νάμαι δυστυχής. Χαίρομαι, μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι δὲν εἰναι τυφλοί καὶ εὔχομαι ἡ διάγνωση ποὺ θὰ κάνει ὁ γιατρός σὲ σᾶς νάναι καλή.

Σᾶς θαυμάζω, κύριε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· εἴστε τελειότερος ἀπ' ὅσους ἔχουν μάτια καὶ δὲν εἰν βλέπουν.

"Οταν ἥρθε ἡ σειρὰ τοῦ Ζαρατούστρα νὰ ἔξετασθεῖ ἀπὸ τὸ γιατρό, τὸν ἐπιασέ ἔνα ἔντονο χτυποκάρδι. Ἡ ἔξεταση ἐπιασε μιὰν ὅλοκληρη ώρα. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ γιατροῦ ἦταν αἰνιγματική. 'Ο Ζαρατούστρας δὲ μποροῦσε νὰ μαντέψει τί θάβγαινε ἀπὸ τὴν ἔξεταση. "Οταν πιὰ τέλειωσε ἡ δοκιμασία, ρωτάει τὸ γιατρό :

"Οταν δῶ ἔναν ὄρατο, μπορεῖ νὰ μοῦ συμβεῖ νὰ τὸν πάρω γι' ασχημο; Καὶ μπορεῖ νὰ συμβεῖ καὶ τὸ ἀντίστροφο;

'Εξαρτᾶται, τοῦ λέει ὁ γιατρός, ἀπὸ τὰ κριτήρια ποὺ ἔχετε θεσπίσει στὴ σκέψη σας. Τὰ πάντα εἰναι ζήτημα ἀτομικοῦ γούστου.

Πέρα κι' ἀπὸ τὸ σημεῖο ἔκεινο ποὺ ἡ ἀσχήμια ἢ ἡ ὄμορφιὰ εἰναι ἀπόλυτη; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Δὲ γνωρίζω νὰ ὑπάρχει τὸ ἀπόλυτο στὸν κόσμο, ἀπαντάει ὁ γιατρός· είμαι φανατικὸς ὀπαδὸς τῆς σχετικότητας. 'Εξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ταχύτητα τῆς ματιᾶς ποὺ ρίχνετε, ὃν τὸ πρόσωπο ἔκεινου ποὺ ἀτενίζετε εἰναι πιὸ μακρουλό ἢ πιὸ στρογγυλό. 'Αφίστε με, ὅμως, νὰ σᾶς πῶ καὶ ποιά εἶν' ἡ διάγνωσή μου γιὰ τὰ μάτια σας. Δὲ μοῦ λέτε, ἔχετε ἄλλοτε ἔξετασθεῖ ἀπὸ ὄφθαλμίατρο;

"Όχι, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας.

Τότε είμ' ἐλεύθερος νὰ σᾶς πῶ ὅ, τι θέλω, τοῦ λέει ὁ γιατρός· τὰ μάτια σας ἔχουν κάπως κουρασθεῖ ἀπὸ τὴν ἀκτινοβολία τοῦ ἥλιου· ἔχουν συγκεντρώσει πολλὲς ὑπεριώδεις ἀκτίνες· θάχετε ζήσει πολλὰ χρόνια σὲ ψηλὰ βουνά. Οἱ ὑπεριώδεις ἀκτίνες δὲ βοηθοῦν τὴν ὄραση· δὲν εἰναι ἀκτίνες φωτός. Καλὰ κάνατε καὶ κατεβήκατε χαμηλότερα. Κοντέψατε νὰ ἐπηρεασθεῖτε καὶ ἀπὸ τὶς κοσμικὲς ἀκτίνες· ἐκινδυνεύσατε, κύριε, ἀλλὰ ὁ κίνδυνος πέρασε. Θὰ σᾶς δώσω μιὰ σύσταση γιὰ ἔνα κατάστημα ὄπτικῶν εἰδῶν· ἔκει θὰ σᾶς δώσουν εἰδικὰ μαῦρα γυαλιά, ὅχι πολὺ μαῦρα· ἔχει

σημασία ἡ εἰδική ἀπόχρωση πού θὰ σᾶς δρίσω στὴ συνταγή.

Δὲ θέλω μαῦρα γυαλιά, τοῦ λέει ἀπότομα ὁ Ζαρατούστρας.

Ἄγοράστε τα, κι' ἂν δὲ σᾶς ἀρέσει ὁ κόσμος μέσω τῶν γυαλιῶν αὐτῶν, μὴν τὰ φορᾶτε, τοῦ λέει ὁ γιατρός· ἐγὼ πρέπει νὰ κάνω τὸ καθῆκον μου κ' ἐσεῖς κάνετε ὅ,τι θέλετε.

11

"Οταν βγῆκε ὁ Ζαρατούστρας ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γιατροῦ, εἶχε βραδυάσει. Περπατώντας στὴ λεωφόρο, σκέφθηκε ξαφνικὰ ὅτι δὲν ἤζερε ποῦ βρισκόταν τὸ πανδοχεῖο του. Εἶχε ξεχάσει νὰ ρωτήσει ποιό εἴναι τ' ὄνομα τοῦ πανδοχείου ἢ πῶς ὀνομάζεται ὁ δρόμος ὃπου βρισκόταν. Κ' ἡ πολιτεία ἦταν μεγάλη κ' εἶχε πολλὰ ξενοδοχεῖα καὶ πανδοχεῖα. Τὸ πρόβλημα ἦταν φοβερό· πῶς θὰ τῷβρισκε τὸ πανδοχεῖο του; "Επρεπε, τάχα, νὰ γυρίσει ὅλους τοὺς δρόμους τῆς μεγάλης πολιτείας γιὰ νὰ τὸ βρεῖ;

Μιὰ φωτεινὴ σκέψη τοῦ ἤρθε ξαφνικὰ τοῦ Ζαρατούστρα· σκέφθηκε νὰ πάει στὴ Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν· ἔκεī θάξεραν χωρὶς ἄλλο ποιό ἦταν τὸ πανδοχεῖο ὃπου ἔμενε ὁ Πέρ Γκύντ. Ρώτησε τὸν πρῶτο ἀστυφύλακα ποὺ ἀπάντησε μπροστά του ποῦ εἴναι ἡ Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν καὶ, Ὂστερ' ἀπὸ κάμποση προσπάθεια, τὴ βρῆκε καὶ μπῆκε μὲ ἀνακούφιση, βέβαιος ὅτι σὲ λίγο τὸ πρόβλημά του θὰ εἶχε λυθεῖ.

Οὐ πάλληλος ποὺ ἦταν ἀρμόδιος γιὰ πληροφορίες βρισκόταν τυχαῖα στὸ γραφεῖο του, ἀν καὶ ἡ ὥρα ἦταν κάπως περασμένη, καὶ ὁ Ζαρατούστρας ἔθεσε τὸ ἐρώτημά του: Μπορεῖτε νὰ μοῦ πεῖτε σὲ ποιό πανδοχεῖο ἔχει κρατήσει δωμάτιο ὁ κύριος Πέρ Γκύντ;

Τί ἔθνικότητα ἔχει ὁ ἀνθρωπός αὐτός; — τὸν ρωτάει ὁ ὑπάλληλος.

Νορβηγὸς εἶναι, κύριε, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· κατοικοῦσε μόνος στὸ δωμάτιο 13 ἐνὸς πανδοχείου.

Καὶ πῶς ξέρετε τὸν ἀριθμὸ τοῦ δωματίου, χωρὶς νὰ γνωρίζετε τ' ὄνομα τοῦ πανδοχείου; — τὸν ρωτάει ὁ ὑπάλληλος ποὺ ἦταν δουλειά του νὰ ὑποψιάζεται καὶ ν' ἀνακρίνει.

Τὸν ἀριθμὸ 13 τὸν προσέχει ὅλος ὁ κόσμος, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· ἐγὼ προσωπικὰ δὲν εἶμαι προληπτικός, ὀλλὰ δὲν ἔταιούτε σὲ μένα εὔκολο νὰ ξεχάσω ἐναν τόσο βαρυσήμαντο ἀριθμό.